

conueniente para que cesen fraudes, y el auto proveydo en esta causa por los Oydores de la Contaduria Mayor de Hacienda de su Magestad, en quatro de Noviembre del año pasado de mil y quinientos y nouenta y cinco años.

Dixeron, que sin embargo del dicho auto, se despache cedula de su Magestad, para que los administradores, y recaudadores de las alcavalas, y rentas Reales de la dicha ciudad de Xerez de la Frontera no lleuen alcavala a los clérigos de los vinos, caldos, o mostos que vendieren de su cotecha labrança, y criança, procedentes de hacienda suya propia, o de sus beneficios Ecclesiasticos, y para el despacho de ellas les den las cedulas, o aluadas de qui necessarias, con solo cedula que los dichos clérigos den, en que testifiquen con juramento ser de la dicha su cotecha, labrança, y criança. Y empero de los vinos, caldos, o mostos que procedieren de viñas que constare auer arrendada con frutos, o sin ellos, paguen el alcavala a los dichos arrendadores, o recaudadores, quando los vendieren: y lo mismo de otras qualesquier ventas que hagan procedentes de mercaderia, negociacion, trato, o grangeria: y si assi no lo hizieren, y pagaren, las justicias les compelan a ello, determinando, o exceptando los dichos bienes, o otros qualesquier bienes, o frutos que ayan vendido, o conradado, y los demas bienes que tuuieren propios, o de sus beneficios, dexando reservadas sus personas. Y lo mismo se haga, y cumpla, quando por cesiones fingidas, o en otra qualquier forma pareciere, que los tales clérigos ayan hecho fraude alguna, para impedir la paga de la dicha alcavala, en los casos, que como esta dicho perteneciere a su Magestad. Y si oviere duda en si es de los tales casos, o alguno dellos en que deuan, o si lo que venden es de su labrança, y criança en que no la deuan: las dichas justicias reciban informacion de oficio citadas las partes, procurando averiguar por todas vias la verdad, y la embien a su Magestad, deteniendo el despacho, y cedula de guia, entretanto que la mande ver, y proueer lo que sea justicia, y no consentan que inzer Ecclesiasticos de qualquier calidad que sean conozcan, traten, ni pongan en cosa alguna de lo suso dicho impedimento, ni estorbo alguno. Y por este su auto assi lo proueyeron, y mandaron.

Quando enim dubitatur inter leuantem pedagium, & portantem rem de clericatu, vel de rebus, quæ portantur, quod fiat negotiationis causa, videtur committendum iuramento deferentium, vel suorum nuntiorum, si personarum qualitas non dissuadeat, vel nisi de contrario fides habeatur in promptu, & quo ad personam videtur sufficere, quod sit in habitu, & tonsura clericali, argumento text. in cap. si index laicus, de sententia excommunicationis, libro 6. ita gloss. verbo, non negotiandi in Clementina si decencia, & Dominicus in c. quaquam de censibus, libro 6. quam gloss. dicit solemnem las. in l. cetera, §. sed & si quis ad opus, n. 9. ff. de leg. 1. & sequitur Gregor. Lopez in l. §. in gloss. Clerigo, & in gloss. Para si mismo, tit. 7. par. 5. & Aniles in c. 52. prator. in gloss. En la tierra, n. 18. fol. mibi. 253.

- 1 Hospitalia ab Episcopis approbata non debent solvere gabellam, ex venditionibus, & permutationibus rerum suarum.
- 2 Dilectio, quodcumque, omnimodam generalitatem importat.
- 3 Gabella, nec collecta debetur de bonis relictis ad capellanas, dummodo sint instituta auctoritate Episcopi.
- 4 Habentes bona in censum, vel emphyteosim Ecclesia non possunt excusari a solutione collectæ, & gabellæ.
- 5 Fratres, & sorores Beati Francisci Tertij Ordinis, si priuatam vitam agant cum vxoribus, & maritis suis, ut laici indicantur, & ideo contribuere tenentur, ut ceteri homines laici: secus si ut religiosi in communitate vixerint, ut in num. 6.
- 7 Heremita non clericus, qui sub nullo precepto, & voto in solitudine habitant, quasi Monasticam vitam agentes, gabellam debent, licet alias Episcopo sub sint, & priuilegio clericorum gaudere debeant, ut in n. 8.
- 9 Milites Sanctæ Mariæ, & Rectores hospitalium gabellam debent, nisi speciale aliquod priuilegium habuerint sufficiens, & conueniantur pro solutione gabellæ coram iudice seculari: si tamen possideant bona in communi tanquam religiosi gabellam non solunt, & n. 10.
- 11 Fratres Ordinum Militarium prout sunt, los Comendadores de los Ordenes de San Iuan, Alcantara, Santiago, y Calattava, an gabellam solvere tenentur, & numeris sequentibus.
- 12 Comendatarij, hoc est, Milites Militarium Ordinum, an suis Ecclesiasticæ personæ & numeris seqq.
- 13 Comendatarij Ordinum Militarium, si sunt clerici, proculdubio gabellam solvere non tenentur.
- 15 Conductores fructuum, & reddituum Comendarum Militarium Ordinum gabellam debent ex venditione eorum.
- 16 Ordines Militares aliorum Regnorum, nullum priuilegium non contribuendi, nec soluendi gabellam in his nostris Regnis habent, quia sua priuilegia sunt localia, & ad hac Regna non extenduntur, nisi indefinita essent, ut hic, & n. 17.
- 18 Confraternitates laicorum an gabellam solvere debeant, & numeris sequentibus.
- 20 Collegia Vniuersitatis Salmantis, & aliarum, an gabellam soluant?
- 22 Gabella an debeatur de bonis fratris nouitij intra annum probationis venditis, aut permutationis, & numeris sequentibus.
- 23 Nouitius frater religiosus nuncupatur, & coram iudice Ecclesiastico conuenitur, non vero coram seculari, ut in num. 24. sed vide num. 32. & num. 34. & 35. in vers. nec quidquam.
- 25 Nouitius an possit retrahere rem sui generis venditam.
- 26 Professio nouitij non retrotrahitur ad tempus probationis. Donatio facta nouitio non valet aliter, quam si obseruata fuerit solemnitas status laicorum, ibid. & n. 27. & 28.
- 30 Nouitius durante anno probationis retinet omnia

- omnia bona sua, & beneficium, & bona feudalia, ut in n. 31.
- 33 Nouitius non dicitur monialis.
- 35 Nouitius non potest impediri vlla modo, quin libere ad seculum possit redire.
- 37 Fratres nouitij Societatis Iesus gabellam debent ex venditione honorum suorum.
- 38 Cacus gabellam debet.
- 39 Excusationem habentes a muneribus personarum gabellam solvere tenentur, veluti minores viginti quinque annis habentes annos quinquaginta quinque: vel numerum duodecim filiorum, surdus, & ceteri.
- 40 Scholares sacris non initiati gabellam solvere tenentur, nec non & tributum cum suis familiaribus, ut in n. 41.
- 42 Vicini quamplurium locorum hic nominatorum excusantur, & immunes iure Regio sunt a solutione gabellæ, de las cosas que vendieren de sus labranças, y crianças, iuxta tenorem suorum priuilegiorum: de ceteris vero suis rebus venditis causa negotiationis gabellam solvere tenentur, ut in n. 43. alia in proposito adducuntur, n. seq.
- 43 Descendentes ab Antona Garcia, immunes sunt a solutione gabellæ omnium, qua vendiderint in ciuitate Taurinensi etiam causa negotiationis, & num. 44.
- 46 Vicini locorum exemptorum a solutione gabellæ, eam solvere non tenentur de venditione reddituum sibi solutorum a conductibus, & colonis, quia fructus, & redditus aquirantur.
- 47 Exempti a solutione gabellæ, an debeant eam solvere ex secunda venditione illius rei, cuius prima fuit distrahta voluntate partium, & numeris sequentibus, vbi distinguitur.
- 49 Gabella quando debeatur ex venditione distrahta communi voluntate partium, & quando non!
- 50 Vicini aliorum locorum de quibus hic, sunt etiam immunes a solutione gabellæ: & habiti pro vicinis distictorum locorum iuxta formam statuti gaudent eodem priuilegio, ut in num. 51.
- 52 Franqueza de alcavala de todos los que fueren a vender algunas cosas a la puebla de nuestra Señora Santa Maria de Guadalupe.
- 53 Franqueza del que morare en la heredad de Valdepeñas del Monasterio de Guadalupe, que es en el Obispado de Plasencia.
- 54 Franqueza de la puebla de Villafranca del Arzobispo.
- 55 Franqueza de la puebla de Santa Maria de Nienia.
- 56 Franqueza de los que viuen en la villa de Valderas.
- 57 Franqueza con la modificacion del priuilegio de la villa de Simancas.
- 58 Franqueza de Valladolid, y Madrid.
- 59 Franqueza de ciertas ventas de los Arzobispos de Toledo, y Sevilla, y Obispos de Cordoua, laen, Segouia, Cuenca, y Cartagena.
- 60 Franqueza de la venta de Pedro Afan, y de la Aluergeria, y Ruyfeyro, y Toros de Guisando.
- 61 Franqueza del carnicero de Chancilleria.
- 62 Franqueza del carnicero del Rey.
- 63 Franqueza del regatán del Rey.
- 64 Franqueza del boticario, pelletero, guarnicionero, sillero, cordonero, broslador, y capatero del Rey.

65 Franqueza del carnicero, y recaton de la Reyna.

66 Franqueza del boticario, pelletero, guarnicionero, sillero, soyero, cordonero, platero, y broslador y capatero de la Reyna.

67 Franqueza del carnicero, y recaton del Principe.

68 Franqueza del boticario, pelletero, platero, y capatero del Principe.

69 Franqueza de las emparedadas de Vbeda, y de otras emparedadas asentadas en los libros.

70 Franqueza de los descendentes legitimis varones, y hembras de Antona Garcia: non tamen habet locum in descendentes naturalibus tantum illius, ut in n. 71.

72 Franqueza de los estrangeros del Reyno del pan que traxeren a vender por mar a Sevilla: ex reuenditione tamen illius frumenti, gabella debetur, ut in n. 73.

74 Franqueza de los herradores del herraje que vendieren en los Reales.

QVÆSTIO XCV.

De hospitalibus, fratribus, & sororibus Tertij Ordinis beati Francisci heremitis non clericis, & fratribus Ordinum Militarium, & aliis personis infra dicendis an soluant gabellam?

QVæro: An supradict. persona gabellam solvere tenentur? De hospitalibus per Episcopum approbatis, dubium non est, quin ex venditione rerum suarum gabellam non debeant, nec eam solute teneant, quia Ecclesiæ priuilegio gaudent, ut notatur in clementin. per literas, & in clementin. quia coniugij de religio. domib. Merito igitur, ut comprehendantur sub dispositione, l. 6. tit. 18. hie lib. 9. loquentis de exemptione clericorum, & Ecclesiarum a solutione gabellæ, ibi: Qualesquier, yglesias. Y Dico enim, quodcumque omnimodam generalitatem importat, ut in c. solita benignitatis, & ibi Doctores, de maior. & obediens. & in terminis ita tenet Lassart. de decim. vend. c. 19. n. 90. & Girond. de gabell. 7. par. in princ. n. 43. & 66. cum sequen. vbi adducit pro hac parte, l. 1. tit. 11. & l. 1. tit. 12. par. 1. & vtrouique Gregor. Lopez, & quod ita resoluit Auendam. alios allegans in 2. par. cap. 14. prator. 32.

Vbi etiam, quod de bonis relictis ad capellanas non debetur collecta; nec soluetur gabella, licet vendantur, dummodo sint instituta auctoritate Episcopi, & habentes tamen bona in censum, vel emphyteosim Ecclesiæ non possunt excusari a solutione collectæ, & gabellæ. ut per Auend. vbi sup. n. 33. *bi quod ista opinio viget in practica, & est tenenda, quam libenter sequitur Girond. vbi sup. n. 68. cum seq.

Ex quibus deducitur, ut hospitalia per Episcopum approbata gabellam solvere minime teneantur ex venditionibus, & permutationibus rerum suarum.

Fratres autem, & sorores beati Francisci Tertij Ordinis, si priuatam vitam agant cum vxoribus, & maritis, & bonis suis, ut laici indicantur, & ideo contribuere tenentur, ut ceteri homines laici, & ut prius quam fraternitatem acciperent,

vel assumerent, soluebant tributa, *vt in l. 1. titulo 14. libro 6. noua Collectionis Regie, & tradit Sarmient. de reddit. Eccles. in defensor. libel. 1. par. moito. 56. n. 4. cum sequentibus*, agit Greg. Lopez per tex. *ibi in l. 1. gloss. 1. tit. 7. par. 1. & Auend. vbi supra. n. 28. & Didac. Petre in l. 19. tit. 4. lib. 4. Ordinar. & in l. 1. col. 93. tit. 3. lib. 1. f. Quod si hi. vt religiosi, in communitate vixerint, minime tenentur ad tributorum, nec etiam gabellæ solutionem, quia vere sunt religiosi, vt patet ex d. l. 6. ibi. T. Glesius, y Monasterios, & in terminis tenet, & probat Lassart. d. n. 90. & Girond. n. 40. & 41. vbi supra. qui eandem distinctionem probat in fratribus aliorum ordinum Mendicantium, & Azeued. in l. 1. n. 7. tit. 18. hoc lib. 9.*

7 De heremitis non clericis, qui sub nullo præcepto, & voto in solitudine habitant, quasi Monasticam vitam agentes, dubitandum non est, quin gabellam debeant.

8 Licet enim eos Episcopo subesse alias dixerit gloss. *verbis non possunt in l. 2. ff. de in ius vocandi*, & ibi Barr. & Angel. & quod privilegio clericorum gaudere debeant affimet altera gloss. *in cap. qui vere verb. vero 16. quæst. 1. & latissime resoluit Boer. in tractatu de vit. & honest. heremit. n. 3.* non tamen ita pure, & vere solitariam vitam agunt, vt requirit tex. *in d. e. qui vere, quin potius sicut laici nati sunt, ita laici perseverant, cum neque ordinem habeant clericalem, nec religionem approbatam proficiantur, vt tenent Doctores, quos refert Boer. vbi supra, num. 14. & Manuel. Rodrig. tom. 2. Reg. Quæst. q. 62. art. 20. pag. 324.* Et in terminis nostræ quæstionis hanc opinionem probauit Lassart. d. e. 19. n. 89. & Girond. vbi supra, n. 43. cum sequentibus, f. qui idem probat in militibus Sanctæ Mariæ, & Rectoribus hospitalium, vt hi omnes gabellam soluere teneantur, nisi speciale aliquod privilegium sufficiens habuerint, & n. 45. late agit eoram quo indice hæ personæ sunt conueniendæ pro solutione gabellæ: & resoluit, coram indice laico conueniendos esse in materia gabellarum, sicut conueniri possunt clerici negotiatores pro gabella coram indice seculari, vt resoluitur in quæstione præcedenti. Idem probat in omnibus supradict. Azeued. in l. 1. n. 4. s. & 6. titulo 18. hoc libro 9. f. & limitat etiam illud de Militibus Sanctæ Mariæ, & Rectoribus hospitalium, nisi possideant bona in communi tanquam religiosi.

11 De fratribus autem Ordinum Militarium nempe, de San Iuan, Alcantara Santiago, y Calatrana, an gabellam soluere teneantur, ab illa forsam quæstione pendere videbitur, nempe, an vere sint religiosi, censendi, vel laici: In qua diuersæ dæ sunt sententiæ, quarum illa verior est, & communis, f. vt non sint Ecclesiasticæ personæ, licet modi viuendi ipsorum appellentur religiones, ac proinde, nec clericorum, nec religiosorum privilegijs gaudent, nisi quatenus specialia sua privilegia disponunt, vt probat Montal. in l. 3. gloss. 1. lib. for. & probabimus cum ipso, & alijs pluribus lib. 2. Pract. q. 111. n. 2. & Lassart. d. e. 19. n. 92. Et hæc est magis communis opinio secundum Girond. de gabell. 7. par. in princ. n. 47. qui plures citat: Gabellam igitur soluere tenebuntur iuxta hanc sententiam: Tametsi in contrarium multa sint non leuia fundamenta, quibus probari videatur, istos, nempe fratres religiosos, & Ecclesiasticos esse, ac proinde immunes à gabellis, vt constat ex adductis per Petrum

Duenas in regul. 100. num. 5. in fin. & probat in terminis Menchac. lib. 3. Quæstio. Illustr. cap. 105. ex n. 45. & lib. 3. de success. creat. §. 30. num. 306. qua in re præd. duas opiniones refert frater Manuel. Rodrig. in 1. tomo Quæstion. Regul. quæst. 1. pag. 9. vbi ipse est in tertia opinione, nempe, hos Milites esse vere religiosos non absolute, & simpliciter, sed religiosos Militares, non tamen agit de solutione gabellæ: sed in prædict. artic. Milites Sancti Ioannis, inquit, non dubium est, quod sint religiosi, & gaudeant privilegio Canonis, & fori.

Hodie tamen, quo ad nostram materiam gabellarum attinet, hæc quæstio iure Regio, sedata est, atque expresse decisa in medijs sententijs, l. 9. tit. 18. hoc libro 9. qua ita canitur: *Ordenamos, y mandamos, que los Comendadores de los Ordenes de Santiago, Alcantara, y Calatrana, y San Iuan, paguen la alcavala de todas las cosas que vendieren, o irrocaren: con que de los frutos, y rentas de sus Encomiendas, que ellos vendieren, o irrocaren, no sean obligados a pagar, ni paguen alcavala alguna: pero de las yerbas de las dichas sus Encomiendas si, y don de buuere esfuembre de pagar la dicha alcavala (deserre namque videtur lex hæc consuetudini in hoc) Mandamos, que la paguen los dichos Comendadores, segun y como la pagan, y la acostumbra a pagar otras personas seglares.*

Ad quam l. lectorem remittit in proposito Parador. lib. 1. verum quotidianum, c. 3. §. 1. n. 19. & Menchac. d. §. 30. n. 306 & eam inquit in præxi seruati Lassart. d. e. 19. n. 92. & per eam idem probat Gironda de gabell. 7. par. princ. n. 46. ad fin. & Azeued. in d. l. 9. Bobadilla en su Política de Corregidores, lib. 2. c. 18. n. 264. f. hoc tamen verum est, recteque procedit in huiusmodi Comendatarijs Crucique signatis, qui clerici non sunt, de quibus egimus sup. q. 37. n. 25. & 26. Cæterum in clericis particulare ius est, vt gabellam non soluant, vt in l. 6. tit. 18. hoc lib. 9.

Deinde exceptio, de qua in d. l. 9. nempe, *de los frutos, y rentas de sus Encomiendas, procedit quando ipsimet Comendatarij eos vendunt, aut permutant: secus vero est in eorum conductoribus: hi namque nisi alias privilegiati sint, soluere tenentur gabellam ex horum fructuum venditionibus, & permutationibus, vtpote privilegium in his concessum proprietarijs ex dict. l. 9. mutetur, & cesset mutatio personæ, nempe in conductoribus, sicut in conductoribus decimarum, & cæterorum fructuum Ecclesiasticorum supra iure resoluitur, ex textu in l. licit. §. fin. versic. mercatores. ff. de public. & vectig. cum similib.*

Las Ordenes Militares estrangeras en estos Reynos no tienen excepcion de no pechar, ni dexar de dezmar, ni de pagar alcavalas, ni otro privilegio alguno: porque sus privilegios en quanto a esto sin duda alguna son locales, y no se han de estender fuera de sus limites, y Reynos, y Prouincias, para donde se instituyeron las tales Ordenes, ni perindicar a los derechos Reales, ni a los subditos de estos Reynos a quien se granaria, e impondrian las cargas de las tales esmepciones, y assi han sido condenados a pechar, y dezmar, vt tenet Castillo de Bobadilla, vbi supra. d. l. libro 2. c. 19. n. 18. & 19. pag. 1142. citans Felin. in cap. cum ordinem, n. 4. de rescript. & textus in c. 1. de privileg. in 6. & c. sane & c. porro de privileg.

privileg. in decretal. ad hoc, que los dichos privilegios son locales, y no se han de estender fuera de sus limites, & prædict. opinionem Castillo ad literam transcribit, & sequitur, eoramen tacito Frat. Manuel. Rodriguez 2. tomo. Quæstionum Reg. quæstion. 62. artic. 17. pagina. 321. cum sequentibus, vbi circa intellectum dict. cap. 1. de privileg. in 6. citat etiam Couarruias optime agentem in Prædictis. Quæstionibus, cap. 1. n. numero 5. qui intelligit dict. cap. 1. cum exemptionis privilegium sic loco citato circumscriptum: f. Si vero privilegium exemptionis indistinctum, & generale esset, tunc ita obseruandum esset iuxta formam Concilij Tridentini, sessio. 7. c. 14. & sessio. 24. cap. 11. nisi simpliciter exempti obtinerent Ecclesiasticis parochialibus, alijs officia, quorum administrationi, & regimen Episcopo competere, vt in dict. c. 1. §. in eos, & in c. cum capella eodem tit. in decret. & in l. 9. ad fin. tit. 9. par. 1. & Couarruias vbi supra, versic. post tamen. & facit Concil. Tridenti. d. l. sessio. 24. c. 11. in versic. que vero privilegia, & in terminis quando beneficia, & Prioratus subiecti sunt Episcopo, vel Archiepiscopo: secus si ipsi Militarijs Ordinibus subsunt in spiritualibus, ita tenet Ema. Rodri. in 1. tom. Quæst. reg. q. 19. art. 4. pag. 352. col. 2. vers. nec supradictis obstat.

De Collegijs confraternitatum laicorum, quod gabellam soluere teneantur probat Giron. d. l. 7. p. in princ. numer. 41. cum Auend. 2. p. cap. 14. par. num. 32. & Ant. Gabriel. 2. p. commun. opin. fol. 156. col. 4. & Salaz. de usu, & consuet. c. S. num. 22. & Azeued. in l. 10. tit. 1. lib. 4. non. Colled. Reg. num. 25. qui in his terminis non loquuntur.

Ego vero, quid circa hoc decidendum sit, censeo, pendere ab illa perquam difficili quæstione canonica, quam late discussimus lib. 1. Canoniarum Quæstionum, c. 35. per totum: an scilicet, huiusmodi confraternitates, seu confratriæ sint pia loca, vel religiosa? In qua resoluitur partem negatiuam veriore, & magis communem videti, que resolutio suprad. opinioni Girondæ fauet.

Verius tamen in nostra quæstione de gabella resoluendum existimo ex traditis per Gabriel. vbi supra. num. 22. & 23. vt siquidem bona confratriæ eo animo sint vna simul contexta, vt confratriæ seruiant, & possit confratria de illis ad libitum disponere, tunc cum non habeantur vt bona loci religiosi, sed prophani, & ad libitum distrahi, & alienari possunt, ex huiusmodi venditione, & permutatione gabella debetur: si vero fraternitas sit approbata à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, vt contingit, quando ipsa vel locus pius, vel oratorium est extructum principaliter, vt sacrum sit, & Deo Optimo Maximo dicatum, & bona sint eo animo simul contexta, vt ad opera eius necessaria, nempe pro missis dicendis, & cæteris illo concernentibus, & ad pauperes subleuandos perpetuo sint, quo casu bona illa, locumque is, religiosa ac pia sunt indicanda, ideoque bona illa ad libitum distrahi non possunt, nisi accedente totius confraternitatis consensu, ac autoritate Episcopi, tunc ex eorum venditione, aut permutatione gabella non debetur, & ita merito tenet etiam in effectu Azeued. in l. 1. numer. 1. titulo 18. hoc libro 9. dum censet, quod confratria laicorum, vbi nihil pro expianulo expenditur non excludatur à gabellarum solutione, nisi bona talium confraternita-

tum sint relicta, & sinata ad pias causas, puta de la caridad.

Vnde si Collegia sint relicta ad piam causam, vt sunt Collegia Salmantica, & aliterius Vniuersitatis, quia Ecclesiastica dicuntur, & coram Ecclesiastico indice conueniuntur, secundum Abba. in cap. ex literis, num. 4. de conscri. Barr. in l. fin. num. 6. ad fin. & num. 14. ff. de colleg. illici.

Præmaxime cum sint approbata à Summo Pontifice, non debentur gabella ex venditione, seu permutatione bonorum ipsorum, vt probat Gironda vbi supra, n. 42. & sequitur nouissime Azeued. in d. l. 1. n. 2. & 3. tit. 18. hoc libro 9. f. vbi numero 7. cum sequentibus addit, quod si plures vnusquique de per se, & pro fe conuentionem faciat cum gabellario pro omni gabella ab eis ex rebus suis debenda in illo anno pro certa quantitate, & illi habeant quandam confratriam, & vendant, que superfont ex quadam commestione ipsius confratriæ, expensis suis comedendo, & reliqua remanentia ipsi confratriæ applicando, ex illis reliquis debebunt gabellam, nec se ab ea excusare possunt ob conuentionem particularem præfatam cum gabellario initam.

De venditione autem, vel permutatione bonorum fratris nouitij intra annum professionis facta, an debeatur gabella, dubium non partum videri potest, f. siquidem is Religiosus nuncupatur, cap. nullius, de electione in 6. & persona Ecclesiastica esse censetur, cap. duo sunt 12. quæst. 1. gaudetque privilegio Canonis, cap. religioso, §. vltim. de sententia excommunicationis in 6. Bertachin. de gabellis 7. par. princ. n. 56. f. Quinimo contentiendus est nouitius eoram iudice Ecclesiastico non vero seculari, Hostiens. in cap. statimus, col. 2. versic. posse de reg. Archid. Ioan. Andr. Dominicus, & Philip. Francus in d. cap. religioso, Ioan. Andr. in c. beneficium, & ibi quoque Dominicus, & Philip. Francus de reg. iur. in 6. Federi. de Senis consil. 32. quæst. vltis est, quidam de populo, col. penultim. versic. subleuenter queritur, & colum. vltim. versic. verum tamen: faciunt etiam pro hac parte plura alia fundamenta adducta per Tiraquel. qui præd. refert, & sequitur de retract. lignog. §. 1. gloss. 8. sub n. 21. ad fin. & Girond. de gabell. 7. p. in princ. n. 46. vbi hanc partem in terminis tenet, nempe, quod nouitius non teneatur gabellam soluere, allegans ad hoc Firm. Bertach. vbi supra. n. 55. qui hoc non tenet, sed tantum dicit, quod nouitij intra annum professionis sunt liberi ex text. in c. non solum de reg. lib. 6. hoc autem potius probat contrarium, quia text. ille inquit, quod sunt liberi in eo sensu, vt possint omnino ad seculum redire: Quare idem Gironda ibidem tenet, præfatam suam opinionem esse intelligendam cum ca. scilicet, distinctione, quod gabella solutio sit in pendenti, vt si nouitius fuerit professus, gabella de bonorum venditione non debeatur, quod si peniteat, & recedat, & ad seculum redeat gabella debebitur, ex traditis per Tiraquel. vbi supra. n. 39. f. vbi hoc probat in terminis retractus, nempe, vt sit in pendenti, an nouitius possit tunc sui generis retrahere: vt si professionem fecerit, non valeat retractus interim factus, quia res acquireretur monasterio contra rationem, & mentem consuetudinis, si redeat, valebit: cautio ergo res hæc expedienda est inquit Tiraquel. vt, scilicet, caueat hic nouitius retrahens rem, se restitutum

emptori, si professionem fecerit, vt in simili dicitur in l. cum socy. ff. commun. diuid. cum similibus.

Non tamen animaduerit Girond. Titaquellum tandem ibi, resoluere in questione præmissa, quod quia ex sua consuetudine, & ea quidem prope generali in illo Regno, bona ingredientis monasterium non acquirantur monasterio, sed hæreditibus sanguinis: nihil videtur, quod impediatur novitium trahere, nam vel sibi acquirit, si redeat, vel proximioribus, si non redeat, & ita res semper in familia manebit. Retrahet igitur novitius iure sanguinis, ac si laicus esset, quamuis de huius rei veritate hic non agimus, eum non sit nostræ materiæ, nec etiam de bonis novitij decedentis infra annum probationis, cum de hoc latius egerimus libro 2. Canoniarum Quæstionum, c. 1. n. 101. cum sequentibus.

26 Nec meminit Gironda, Titaquel. vbi sup. num. 40. adducere Paulum de Castro consilio 432. cum. Statutum, col. 2. versic. Tercio principaliter libro 1. qui cientes respondit, professionem non retrahat ad tempus probationis, iuxta text. in d. c. beneficium, quem ibi in hoc expendit: ex quo delicti, donationem factam novitio, non aliter valere, quam si observata fuerit solemnitas statuti laicorum, quamvis Religiosi, & alia persone non subint huic statuto: debet enim attendi status temporis donationis, qui certus est, non futurus, qui erat incertus, vt qui poterat non profiteri, l. statuti liberi à ceteris in principio ff. de statut. liber. & l. si ex duobus. §. idem Marcellus, ff. de in diem additione.

28 At tempore donationis non erat Religiosus, sed secularis per textum in c. Religioso §. ultimo. de sententia excommunicationis, libro 6. Igitur iudicandum est de hac donatione, ac si facta sit seculari, non autem Religioso, siue monasterio, l. sub conditione. ff. de assignatione liber. & notatur per Bartolin. l. si. verum debitorem ad fin. ff. de condition. indebit. & cum hac Pauli Castrensis doctrina transit Titaquel. vbi sup. Ergo potius Titaquel. reuocet prædict. retractationem, ac euentum futurum novitij.

29 Quo fit, vt in nostra questione de gabella, dicendum sit, eam debere novitium ex venditione, vel permutatione rerum suarum, durante anno sui novitatus facta. Quod quidem deinde probatur, nam hic novitius interim, durante probatione, retinet omnia bona sua, & beneficia, vt probatur in c. quod à te de cleric. coniug. & in d. c. beneficium, nec ea tantum, in quibus habet ius in re, sed & ea, in quibus ius ad re solum habet iuxta glossam in d. c. beneficium, verbo, conferendum, vers. sed quid dices, quam ibi sequitur Archid. Ioann. Monach. Ioan. And. Dominicus, & Francus.

31 Nec bona tantum propria, sed & feudalia, vt cum aliis probat Titaquel. vbi sup. num. 28. vbi quod hic non est religiosus, aut censetur cum effectu, vt expresse probat text. in d. c. Religioso. §. 1. qui, & idem est vltimus de sententia excommunicationis, libro 6. quod idem est, ac si diceret simpliciter, non est religiosus: & quod non sit vere religiosus tenet Bart. in l. 2. C. ne sacrum Baptism. veiter.

33 Sicuti etiam novitia non dicitur monialis, Bald. consilio. 199. omnia puncta in fin. libro 5. Titaquel. vbi sup. & ideo Monachus novitius ante professionem annum, tanquam laicus censendus

est, nec dicitur monasterium ingressus, qui non dicitur fecit probationem, Bart. in authent. si qua mulier, numero 20. vbi ceteri scribentes. C. de Sacrosanctis Ecclesiis, est communis, vt deducit ex allegatis per nos libro 2. Canoniarum Quæstionum c. 1. n. 21. sed, & alia plura fundamenta pro hac opinione desumi possunt ex Titaquel. vbi sup. numero 29. cum sequentibus, & quibus illud præmit, quod novitius non potest impediri vilo modo, quin libere ad sæculum possit redire, vt probat expresse text. in c. non solum de regul. & tradit Gregor. Lopez in l. 7. verbo, si quando, titulo 7. part. 1. tandem confidero, nulla lege gabellaria huius Regni novitium eximi à solutione gabellæ, sed tantum clericos in sacris, Ecclesia, & Monasteria: sed bona novitij, durante anno probationis, non sunt Ecclesiastica, nec Monasterij, sed ipsius novitij tantum, de quibus potest libere disporre, seruata forma Concilij Tridentini, c. 16. de reg. incip. nulla quoque renuntatio, sessio. 25. Quinimo testari de his bene potest, vt late diximus dist. c. 1. per totum, libro 2. Canoniarum Quæstionum: Ergo ex venditione, & permutatione eorum solvere gabellam tenetur, cum omnes regulariter cuiuscunque status, & conditionis existant, gabellam solvere teneantur. l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. nisi reperiantur excepti, & saluti in libris Regalibus de lo saluado, vel à legibus Regijs, vt in d. l. 1. sed novitius non est huiusmodi. Ergo &c.

Nec quidpiam obest, quod novitius conuenit debeat coram iudice Ecclesiastico, non vero coram seculari, vt prædiximus: quia in nostra materia gabellaria non attenditur, quoties dubitatur, an aliqua persona debeat gabellam, nec nec coram quo iudice alias conueniatur, sed an is reperitur privilegiatus in hoc, quod solvere non debeat gabellam, vt patet in clerico primæ tonsuræ, qui licet gaudeat privilegio fori, & Canonis: nihilominus tenetur solvere gabellam, nisi actualiter habeat beneficium Ecclesiasticum per l. 2. tit. 4. lib. 1. Nonæ Collecti Regiæ, etiam si alias clericus primæ tonsuræ persona Ecclesiastica dicatur.

Et ideo rectius in terminis nostræ questionis, quod novitius debeat gabellam, probavit & tenet Lassart. de detimarum vendit. c. 19. num. 50. quod dicens hoc esse magni momenti pro fratribus Societatis I. S. V. : quod etenim isti, non vt ceteri religiosi post annum probationis, sed multos post annos in religione illa sanctissima profitentur: Atque ideo fiet, quod si procurator Monasterij vendiderit aliqua bona, cuiusvis iuuenis eam Religionem ingressi, qui neque professus fuerit, nec sacros Ordines suscepit, gabellæ locum faciat.

De cæco nulla dubitatio esse potest, quin gabellam solvere teneatur, non tam ea ratione, quod excusetur à muneribus patrimonialibus, licet à personalibus minime, l. 1. C. qui morbo se excusant, & ibi Doctores, c. licet de censibus, cum gabella minus patrimonialis non sit (pro vt esse huiusmodi male existimabat Parador. statim citandus) quia non indicatur ratione alienius rei, nec personale, nec non imponitur ratione personæ, nec itidem mixtum, quia neque ratione personæ, & rei simul penditur, sed quarta, ac noua species muneris, quod imponitur ratione contractus, vt non semel in hac materia gabellarum prædiximus: sed ideo cæcus à solutione gabellæ non excusatur, quia nullibi legibus Regijs reperitur exemptus, quare comprehenditur sub dispositione generali, dist. l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. vt in terminis non

200000

non tamen hac venioti ratione, sed qua prædiximus, probavit Parador. rerum quotidianarum lib. 1. c. 3. §. 1. n. 19. & sequitur Lassart. dist. c. 19. n. 39. 95. quod idem probans in ceteris, qui à muneribus personalibus iure communi excusantur, vt hi quidem à solutione gabellæ minime sint immunes, veluti minor viginti quinque annis, maior quinquaginta quinque, habens duodecim liberos, furds, & similes.

40 Scholares quoque sacris non initiati gabellam solvere tenentur, vt constat ex l. 3. tit. 7. lib. 1.

41 1. Nonæ Collecti Regiæ, ibi: Como los que se escusan de pechar, assi de los dichos esfuadantes legos, como de los familiares de los dichos esfuadantes, siendo obligados à pechar, & tenet Auendann. secunda parte, c. 14. prator. num. 50. Parador. vbi sup. num. 18. & Gironda de gabellis 7. parte in princ. num. 49. non enim aliqua l. Regiæ excipiuntur: ergo comprehenduntur sub regula generali affirmativa dist. l. 1. titulo 18. vt modo dicebamus de cæco, & ceteris, qui ab aliis oneribus iure communi excusantur.

42 Sunt tamen nostris legibus Regijs, quam plures personæ exemptæ, & immunes à solutione gabellarum, nempe, los vezinos, y moradores de las villas, y lugares, y fortalezas de Tarifa, Tena, Oluera Alcalá la Real, Alcalá de los Gazules, y Canchen, y Antequera, y Zahara, y Pilego, y la Torre de Halaquin y Cañete, y Pruna, y Azuñalar, y Xodar, y Ximena, y la ciudad de Gibraltar, y la villa de Archidona, y Alcaudete, y Medina Sydomia, y la ciudad de Alama, y Lucena y Arcos, y Espera, y Bizar, y la villa de Gelbes, que es en el Arceobispado de Sevilla, y de todas las otras villas, y ciudades, y castillos que se han ganado, y ganaren de aqui adelante por los Reyes de los Moros; que sean francos de las cosas que vendieren de sus labranças, y críanças, segun, y como, y en los ligares que se contiene, o fuere contenido en los privilegios de franquexas, que de esto tienen confirmados por su Magestad, o les fueren dadas de aqui adelante, ita cauetur, in l. 1. titulo de xcocho, hoc libro nono, vbi hoc decidit, de las cosas que vendieren de sus labranças, y críanças.

43 De ceteris namque rebus venditis causa negotiationis gabellam solvere tenentur, vt expresse cauetur in l. 3. eodem titulo, ibi: Lo qual considerando, quereamos, y mandamos, que todas las personas que tienen las dichas exempçiones, y los descendientes de la dicha Antona Garcia, y los que se casaren con las hijas de ellos por virtud de los privilegios que tienen, gozgen, y sean libres de aqui adelante de pagar alcavala de todo lo que vendieren, que verdaderamente fuere de sus labranças, y críanças, donde quierca que lo vendieren, sin que en ello aya fraude, ni collusion alguna, y que de todo lo otro paguen alcavala conforme a las leyes.

44 Excepto que los descendientes de la dicha Antona Garcia, y los que estan casados, y casaren con sus hijas que viuen, y moran, y viuieren, y moraren dentro de los muros de la ciudad de Toro donde ella hizo el seruiçio al Rey, porque se dio el dicho privilegio, que denas de ser francos de la dicha alcavala de las cosas de su labrança, y críança, sean francos, y libres de todo lo otro que vendieren dentro de la dicha ciudad de Toro aunque no se a de su labrança, y críança, basta en cantidad de se senta mil maravedis cada año, de que venuta

seys mil maravedis de alcavala cada año: y si en mas cantidad vendieren, y contrataren, que de la demasia paguen el alcavala a los arrendadores a qui es perteneciere.

Ex qua l. in sua prima parte, circa alios exemptos præfatam declarationem sumpsit, & recte Gironda dist. 7. parte in princ. n. 56. & 57. addens, quod eius prædict. locorum aliquid vendentes, tenentur probare illud esse, de su labrança, y críança, cum Rex pro exigenda gabella habeat intentionem suam fundatam.

Et præterea num. 62. cum sequentibus addit, quod degentes in prædict. locis exemptis, qui solvere gabellam non tenentur, de las cosas que vendieren de sus labranças, y críanças, neque etiam ad eam teneantur de venditione reddituum sibi solutorum à conductoribus, & colonis: quia fructus, & redditus æquiparantur, vt tenet Bart. in l. fudi Trebatiani, num. 1. & 2. ff. de usufruct. leg. & alij Doctores: quos ibi ad hoc refert, & tandem affirmat, ita fuisse pronuntiatum in Xantenf. Prætorio, & exequutoriam obtentam super hoc.

Rursus idem author in eo tract. 9. parte, §. vnic. 47 per totum, late agit de illa, quam mirabilem questionem appellat in proposito: an si privilegiatus, vel de loco privilegiato, & libero à solutione gabellæ, de su labrança, y críança, vendat aliquam rem ex ea, & postea partes distrahant ab illa venditione, ita quod prædict. res vendita redeat ad venditorem, eamque postea iterum vendat, an gabella de hac venditione vltima debeatur. In qua questione pluribus pro, & contra adductis, ita distinguit, videlicet, quod quando venditio resoluitur ex vi pacti appositii in principio contractus, vel ex causa necessaria gabella non soluitur: sed quando venditio, & contractus dissoluitur ex mera tantum contrahentium voluntate, tunc secus erit, cum ea subdistinctione scilicet quod ex sola venditione sine rei venditæ traditione, vel actu simili translatio dominij non transfertur dominium in emptorem, & sic venditor privilegium non aditit, quia tunc res non exiit de dominio, & familia ipsius venditoris, quod si distractus, & resolutio contractus fiat re integra, pura per traditionem, vel pretij solutionem, vel actum similem, tunc gabellam solvendam putat: iuxta quam resolutionem dicit, intelligendam esse verba que in aliquibus privilegiis, & præsertim in privilegio ciuitatis Rodensis apponuntur, nempe sean libres de las cosas que vendieren de su labrança, y críança de la primera venta hoc est, de la primera venta, perfecta, scilicet, hæc ille.

Mihi autem in præmissa questione videtur, eam esse breuius, & clarius resolvendam ex late traditis à nobis supra, g. 10. per totum, nempe, vt si ex illa prima venditione communi partium consensu dissoluta, siue distracta debeat gabella, tunc per eam iam sit consumptum privilegium præfatum, & verificatum, vtpote per la primera venta: ac proinde de secunda venditione, de qua in præmissa questione debet gabella, quia etiam si id non esset expressum in privilegio de iure sub intelligitur, nempe, quia semo simpliciter probatus, intelligatur pro prima voce, que consummatum effectum habuit, l. bones. §. hoc sermone, & ibi late Tiraq. ff. de verb. signific.

Si vero ex præd. prima venditione sic dissoluta, & distracta partium communi consensu gabella non debeatur, tunc quidem, quia non fuit perfecta, quo ad hunc effectum debiti gabellæ, & sic

præfata prima venditio non est considerabilis in proposito, in hac specie non fuit consumtum privilegium ac proinde remanet in suo robore pro secunda vice venditionis, eoque frui debet privilegiatus in ea: ac vero ad sciendum, quando ex prædict. prima venditione debeatur, vel non gabella, ita breuiter distinguendum est.

49 Nempe, quando partes, celebrato contractu emptionis, & venditionis, vel permutationis simpliciter, & absolute, statim incontinenti (hoc est antequam ad alia diuertantur) ab eo muno consentu recedunt, non debetur gabella ex contractu, seu distractu: nec si ex intervallo, vel re iam tradita, aut pretio soluto, quia ius semel sic constitutum ab eo aufertur per partes non potest hæc est communis sententia, & resolutio ut late deduximus & probauimus d. q. 10. in prin. in vers. Primus casus est.

Si vero contractus resoluatur ex vi pacti appositus in ipso contractu, tunc gabella regulariter non debetur, exceptis quibusdam casibus, ut resoluimus d. q. 10. vers. Secundum casus est cum segg.

49 Præterea l. 12. tit. 18. hoc lib. 9. disponitur, que los vecinos, y moradores de la villa, y Castillo de Euenterrana y de las otras villas, y Castillos fronteros de tierra de Moros, a qui en no se da paga de pan, y maravedis, ni suelen pagar alcavala, que no la paguen de las cosas que vendieren para su proveymiento, y mantenimiento, dentro en las dichas villas, y lugares.

51 Iuxta quas ll. obseruandum est, quod habiti pro ciuibus iuxta formam statuti, gaudebunt privilegio, & exemptione ciuib. veris dictorum locorum concessio l. quod fauore, C. de legib. ita in terminis tenet Firmian. de gabell. 7. part. princ. n. 4. vol. 11. tract. diuers. Doctorum, quem refert, & sequitur in proposito nostrarum ll. Gironda de gabell. 7. p. in prin. n. 59. & 60.

52 L. 13. eiusdem tituli ponit immunitatem de la Puebla de Santa Maria de Guadalupe, de qualesquier personas que al dicho lugar viniere a vender algunas cosas que no paguen alcavala de qualesquier cosas que vendieren, y comparen para su proveymiento, y mantenimiento de ellos, dentro en la dicha Puebla.

Y la l. 4. luego siguiente, pone la franquexa del quo morare en la heredad de Valdepeñas, del Monasterio de Guadalupe, que es en el Obispado de Plasencia.

54 La l. 15. pone la franquexa de la Puebla de Villafraanca del Arçobispo, vbi cauetur, & præscribitur.

La l. 16. la franquexa de la Puebla de Santa Maria de Nieua.

56 La l. 17. declara la franquexa de todos los que viuen en la villa de Valdeas.

57 La l. 18. declara, y modifica el privilegio de la villa de Simanca.

58 La l. 19. la franquexa de Valladolid, y Madrid.

59 La l. 20. pone la franquexa de ciertas ventas de los Arcobispados de Toledo, y Seuilla, y de ciertos Obispados, como son Cordona, laen, Segonia, Cuenca, y Cartagena.

60 La l. 21. pone la franquexa de la venta de Pero Afan, y de la Aluergueria, y Ruy Ferro, y Toros de Guisando.

61 La l. 22. pone la franquexa del carnizero de Concelleria.

La l. 23. pone la franquexa del carnizero del 62 Rey.

La l. 24. pone la franquexa del regaton del 63 Rey.

La l. 25. pone la franquexa del boticario, pellejero, guarnicionero, sillero, cordonero, brostadores, capatero del Rey.

La ley. 26. pone la franquexa del carnizero, y 65 recaton de la Reyna.

La ley 27. pone la franquexa del boticario, 66 pellejero, guarnicionero, sillero, jeyero, cordonero, platero, brostador, y capatero de la Reyna.

La ley 28. pone la franquexa del carnizero, y 67 regaton del Principe.

La ley 29. pone la franquexa del boticario, pellejero, platero, y capatero del Principe.

La ley 30. la franquexa de las emparedadas de 69 Vbeda, y de otras emparedadas assentadas en los libros.

La ley 31. pone la franquexa de los hijos, y hijas 70 descendientes de Antona Garcia, de quibus, & aliis agit Ojalora. de nobilit. quarta parte, c. 5. num. 10. & cum l. illa loquatur de filiis, & filibus legitimis, & ab eisdem legitime descendibus illius femine, non habebit locum questio de naturalibus tantum, quam disputauit Bartol. consil. 229. incip. cauetur statuto: & resoluit Gregor. Lopez in l. prima, verbo, amiga, tit. 11. parit. 4. & in terminis mouet, & decidit Lassat. de decim. vendit. d. c. 19. n. 9.

La ley 36. manda, que no paguen alcavala los 72 estrangeros de fueradesos Reynos, del panque traxeren por mar a vender a Seuilla, de cuius l. ratione, & intellectu agunt Mexia Ponce in pragmatica panis, conclusionem. 5. numero 138. Lassat. de decim. vendition. c. 20. num. 64. & Azcud. in eademmet l. 34. num. 1. & qui duo vltimi resoluunt, 73 quod ex reuenditione illius tritici gabella debetur.

La ley 38. que los berradores no paguen alcava 74 la del herage que vendieren en los Reales.

SVM MARIA.

1 Gabellario, cuius temporis debeatur gabella? 2 Gabella ex venditione celebrata inter patrem, & filium sub eius patria potestate constitutum, habita fide de pretio, quo tempore debeatur, contraheatur nempe, an solutionis? resoluitur, quod tempore contractus debeatur, num. 5. cum sequent. melius n. 11.

3 Statutum de soluenda gabella locum habet in contractu ex causa onerosa celebrato inter patrem, & filium, non vero gratuito.

4 Venditio inter patrem, & filium celebrata est in suspensio, quoad eius valorem, vsque ad tempus solutionis pretij: sed si fiat solutio cum pecunia peculij castrensis, vel profectitij valida est venditio, ut in n. 6. & 8.

7 Soluere quis in dubio presumitur de suo, potiusquam de alieno.

8 Solutio facta a fratre pro fratre nomine suo, & fratris sui pro emptione alicuius rei presumitur facta in dubio de bonis propriis ementis, nisi instrumentum dicatur de eius propria, vel communi pecunia, ibidem.

9 Emptio filij famil. pro peculio profectitio statim est nulla, pro ceteris vero est valida.

10 Emptio serui facta a seruo usufructuario, non numerato

non numerato pretio, sed de eo satisfactio valet, licet in pendens sit eius dominium, cui acquiratur, numeratione pretij declaratur, cuius sit, nam si usufructuarij, retrofructuarij fuisse censentur.

QVÆSTIO XCVI.

Al arrendador de que tiempo pertenexa el aluuala, ex venditione facta inter patrem, & filium familias?

1 Qværo, cuius temporis conductoribus gabellarum debeatur gabella? Respondeo regulariter debent conductoribus illius temporis, quo venditio, vel permutatio celebratur: de venditione conditionalis diximus supr. questione 8. de venditione earum rerum, que pondere, numero vel mensura consistunt, egimus supr. quest. 79. per totam de venditione, ex qua scriptura fieri debet, cui gabellario gabella debetur, egimus supra quest. 17. Ex venditione rei alienæ, sequuta postea ratificatione per dominum, quando debeatur gabella, diximus q. 15. de venditione fructuum futurorum, cui gabellario debeatur gabella diximus quest. 37.

2 Nunc vero differamus primo, an ex venditione celebrata inter patrem, & filium sub eiusdem patrii potestate constitutum habita fide de pretio debeatur gabella tempore contractus, vel solutionis pretij?

3 Supponimus enim, quod statutum de soluenda gabella locum habet in contractu celebrato inter patrem, & filium, ex causa onerosa, non vero gratuita, ut notatur Bart. & Ioannes de Platea, in l. 1. per tex. ibi. C. de imponenda lucros. descript. lib. 10. quos sequitur Roman. in l. 1. col. 2. ff. de in ius vocand. & Firmian. de gabell. 7. parte princ. cip. questio. 21. & iterum in tertia parte octaua partis princip. quest. 25. & Tiraq. de rer. lignag. §. 32. gl. 1. & vnic. num. 47. vbi ait, quod in hac re deceptus est amicus suus Carol. Molin. qui vtrumque confundit in consuetudine Parisien. tit. 1. §. 2. n. 4. in id allegans Albert. Brunum consil. 43. circa casum, colum. vltim. vers. 3. videndum qui tamen de donatione tantum loquitur, non etiam de venditione, ut apud eum videre licet: sed Molin. illud incogitans, ac transeunt. ter aliud agens, scripsit, nec dubitat Tiraquel. qui si paulo attentius cogitaret, esset huius suæ sententia, adeo est ingenij, & animique candidi, & sinceri.

4 Quo supposito in nostra principali questione dubium facit doctrina Bart. in l. frater a fratre, colum. penult. num. 5. vers. si vero filium emit, ff. de condit. indeb. vbi inquit huiusmodi venditionem esse in suspensio, an valeat, necne, vsque ad tempus solutionis pretij: sed & si quis. §. interdum. ff. de usufruct. si enim solutio pretij fiat ex peculio profectitio, erit nulla venditio, l. debitor. §. debitoris ff. de pignor. actio. Quod si solutio fiat ex peculio castrensis, ex eo tempore valebit venditio: videtur igitur esse in hac specie (inquit Bartol.) conditio suspensiuæ vsque ad euentum solutionis: Cum ergo solutio hæc ex peculio profectitio, vel castrensis consistat in potestate filij retractio nec non debet ad tempus contractus, sed tunc censetur contractus celebratus, cum solutio fiat, arg. l. qui balneum ff. qui possit in pign. hab. cum simi. Debe-

bitur igitur gabella, tempore quo solutio fiat de peculio castrensis, quo casu valet venditio, non vero tempore, quo fuit ipsa venditio celebrata, & sic gabellario temporis solutionis.

Nihilominus tamen contrarium verius esse, & tenendum in praxi censeo, imo quod ex huiusmodi venditione debeatur, statim gabella gabellario eius temporis, quo celebrata fuit: non vero existenti tempore solutionis pretij, quia hoc regulariter statutum est, ut, quacunque venditione facta, habita fide de pretio in tempus aliquod conuenit, statim debeatur gabella gabellario præfenti, non vero gabellario futuro tempore solutionis pretij, resoluimus supr. quest. 7.

Denique, & secundo in nostra specie de venditione facta per patrem filio, idem probatur, quia si solutio fuit facta ex peculio castrensis, nulli dubium, quod contractus à principio valuerit, & cum statim fuerit perfecta venditio, ea eaque transiit dominium habita fide de pretio, ut in §. vendita, instit. de rerum diuisione, & cum simi. statim gabella debetur, iuxta l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. non enim venditio ipsa est in suspensio, nec imperfecta in nostra specie, sed solutio: nec valor venditionis pendet à qualitate solutionis pretij, sed statim valet, perfecta que est venditio, quia tenetur filius soluere pretium de peculio castrensis, vel potius actus valeat, quam peccat: quinimo eadem ratione, etiam si solutio fiat de peculio profectitio, adhuc non vitatur venditio, sed tantum ipsa solutio: immo, & ipsa solutio difficile est, ut vitetur, si consideremus, quod si soluta fuerit pecunia in genere, non vero in specie peculij, profectitij, cum pecunia possit esse vtriusque peculij, inde censenda est facta solutio, quo potius actus valeat quam peccat, l. quoties ff. de rebus dubiis, §. Et in dubio de suo, quis soluere presumitur, 7 potius quam de alieno, Bartol. in l. si patris, colum. 1. numer. 45. versic. aut dubitatur commun. vtriusque iudic. Decius consil. 99. colum. 1. num. 2. idem Bartol. in l. 2. incipit. cum proponas, num. 2. C. pro socio, per text. ibi, vbi inquit, quod licet vnus extra tribus emat pro se fundum, & pro fratre suo, si tamen in instrumento continetur pretium, quod dictus venditor fuit confessus habuisse, & recepisit à dict. tali emente nomine suo, & nomine fratris sui, nec dicitur de eius propria, vel communi pecunia, tunc in dubio intelligitur de pecunia propria solventis, ita quod ab alio fratre potest repetere partem pecunie, si vult partem prædij, & ideo admonet, ut simus cauti, quod ponatur in instrumento, quod pretium soluit de communi pecunia, & quod hoc perpetuo teneamus menti, quia valebit nobis ad mille aureos, quem sequitur idem Decius consil. 11. num. 4. vers. punitus versatur.

Quod si solutio facta fuerit in nostro casu de pecunia speciali peculij profectitij, adhuc dici nulla venditio non potest, quia fuit perfecta habita fide de pretio, nec suspensio pretij fiat ex peculio profectitio, erit nulla venditio, l. debitor. §. debitoris ff. de pignor. actio. Quod si solutio fiat ex peculio castrensis, ex eo tempore valebit venditio: videtur igitur esse in hac specie (inquit Bartol.) conditio suspensiuæ vsque ad euentum solutionis: Cum ergo solutio hæc ex peculio profectitio, vel castrensis consistat in potestate filij retractio nec non debet ad tempus contractus, sed tunc censetur contractus celebratus, cum solutio fiat, arg. l. qui balneum ff. qui possit in pign. hab. cum simi. Debe-

Si vero filius familias emit à patre sigillatim pro peculio profectitio, non etiam pendet venditio, quia ab initio effect nulla, l. debitor. §. debitoris.

ris, ff. de pignor. tit. esset enim alias pater simul venditor, & emptor, & sic consisteret in eodem subiecto actio, & passio, quod esse non potest.

10 Hoc igitur ultimo casu excepto, in ceteris pœnarratis valida est venditio, nec suspenditur eius valor per solutionem sciendam: † Nec obstat lex, quam pro te allegat Bartol. in l. sed & si quis. §. primo. ff. de usufruct. ibi, namque emptio serui facta à seruo usu fructuario, non numerato pretio, sed de eo satisfactio valet, licet in vendenti sit eius dominium, cui acquiritur numeratione pretii, declaratur à cuius sit, nam si ex re fructuarius, retrofructuarius fuisse censetur: Idemque si forte stipulatus sit seruus numeraturus pecuniam, numeratio namque declarabit, cui sit acquisita stipulatio: erit ergo in suspensio dominium, donec pretium numeretur, inquit ille text. non vero ipsa venditio.

11 At in nostro casu, filius emendo sibi à patre simpliciter, sibi perfecte acquisiuit proculdubio, dubium autem, quod versatur est, an per solutionem postea factam liberetur filius, necne: ita ut iterum solvere teneatur: Nam si soluit ex peculio castrensi, vel quasi, pro ut in dubio soluisse præsumitur, ut actus valeat, liberatur: si vero ex profectio, solutio tantum erit nulla, iterumque solvere ex iustentabitur, non vero annullabitur venditio semel perfecta: Ergo ex ea debebitur statim gabella, ut resolouimus supra.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella venditionis à me facta, duobus presentibus, quem ego ex eis elegerim, cuius temporis gabellario debeatur: resoluitur distinguendo, ut in n. 2. cum sequentibus.
- 2 Gabella rei alternativè vendita, nempe, huius, vel illius, quam venditor, vel emptor elegerit, debetur gabellario temporis contractus, non vero electionis.
- 4 Gabella ex rebus quibusdam certis cum incertis venditis debetur gabellario temporis contractus.
- 5 Gabella tritici pretio anticipato venditi debetur gabellario temporis contractus, non vero temporis traditionis.
- 6 Gabella aliarum mercium in genere venditarum pretio quo tempore traditionis earum valebunt, cui gabellario debeatur, & soluenda sit? distinguatur, ut hic.

Q V Æ S T I O X C V I I.

De venditione, duobus presentibus facta, quem ego ex eis elegerim, cuius temporis gabellario gabella debeatur?

1 Vero etiam, quo tempore debeatur gabella ex venditione à me facta, duobus presentibus, & recipientibus, quem ego ex eis elegero, an tempore contractus, & sic gabellario illius temporis: an vero temporis electionis mea?

Videtur namque primo tempus, scilicet, contractus inspicendum esse, utpote venditione certo pretio tunc pure celebrata: quia etiam si esset venditio conditionalis, electione facta, videtur purificata venditio, & retrahitur ad tempus contractus, ut resolouimus in vendi-

tionem conditionalis *supr. quæstion. 8. num. 1. cum seqq.*

Rursus videtur in præmissa specie, quod tempus electionis expectandum sit, cuiusque temporis gabellario gabella debeatur, quia tunc perficitur venditio, antea vero contractus de vendendo in effectum celebratus videtur, & ideo ante electionem agitur præscriptis verbis ad electionem, non vero ad actionem ex empto, vel vendito: post electionem vero agitur actione ex vendito, ad traditionem Bald. in rubric. C. de contrahend. emptione, q. 8. l. 1. in l. si ista stipulatus, num. 1. 2. ff. de verb. oblig. Cum enim emptor non est certus, cui solvere debeat pretium, & cui acquiritur res empta, deficit substantiale contractus, hoc est, emptor: denique, quia eligere habet effectum conditionis potestatiue, quæ venditionem suspendit, iuxta l. interdictum, ff. de verb. oblig. l. neque emptio, ff. de contrahend. emptione: & ideo non retrahitur, Bald. in l. fin. col. 2. ver sic. modo venio. C. de contrahend. emptio. Bart. & communiter Doctores in l. si filiusfamil. ff. de verb. oblig. affirmat Lassart. de decim. vendit. c. 5. n. 1. ubi quod in hac specie ultimo gabellario, qui tempore impletæ conditionis potestatiue existit, debetur gabella, tanquam ipse Lassart. ibi n. 2. cum seq. falsam esse hanc communem sententiam probet, de cuius veritate supra egimus dict. quæst. 8. Quid tendendum?

Mihi videtur in re hac ita distinguendum: ut siquidem in præmissa specie venditio pure celebrata fuerit statim duobus presentibus, & recipientibus, quamvis venditor in se referuerit electionem vnius ex eis postea faciendam, cui nominatim cedat venditio, statim debeatur gabella gabellario existenti tempore ipsius contractus, non vero alij existenti tempore electionis, siquidem statim fuit celebrata venditio pura, ex qua debetur gabella, ex l. 1. tit. 17. hoc tit. non vero ex electione: Incertitudo namque illorum duorum, quibus fuit facta venditio, non mutat, nec alterat naturam contractus, nec suspendit debitum gabellæ, quod ex ipsamet venditione contrahitur à venditore soluendum: At quod electio sit faciendæ vnius ex duobus certis presentibus, & recipientibus emptoribus non suspendit debitum gabellæ: siquidem statim, quod fuit celebrata venditio pure, & perfecte, ipsum contrahitur, & soluendum est, quandoquidem non deficit emptor, & pretium certum: at quod emptor sit hic, aut ille ex duobus presentibus, & recipientibus, nihil interest: hoc siquidem potius pertinet ad executionem contractus pure, & vere statim celebrati, vel ad executionem, & nominationem eius, cui res vendita acquirenda sit ex duobus emptoribus, presentibus, & acceptantibus, quam ad substantiam, & essentiam contractus, eiusque valorem.

Si vero venditio celebrata non sit à principio, sed tantum promissio, vel pactum de vendendo duobus presentibus, & recipientibus, cum prædicta reservatione eligendi vnum ex eis, cui venditio faciendæ sit certo quodam pretio, vel eo non conueno, tunc seruandum sit, quod resolouimus supra q. 47. num. 1. cum seq. quod si prædicta venditio fuerit facta sub conditione eligendi, cui sit acquirenda ex prædictis duobus presentibus, & recipientibus, tunc recurrendum est ad resoluta *supr. dict. quæst. 8.*

Idemque censet dicendum, & resolouendum in venditione serui, equi, muli, aut alterius rei alternatiue facta, huius, vel illius, quem, vel quam ego venditor

S V M M A R I A.

1 Gabella rei vendita in publica subhaftatione cui gabellario debeatur, an temporis primæ sponsonis admisse, vel vltimæ licitationis? Distinguitur, ut hic.

Q V Æ S T I O X C V I I.

Cui gabellario debeatur gabella rei venditæ in publica subhaftatione?

1 Vero præterea, cuius temporis gabellario debeatur gabella rei vendita in publica subhaftatione, an temporis primæ sponsonis admisse, vel vltimæ licitationis? In qua re distinctio vti oportet in hunc modum.

Ut quotiescunque res subhaftatur, ut plus licitanti detur die certa constituta para el remate, contractus huiusmodi sit, & est conditionalis, ideoque eius perfectio suspenditur conditione casuali, l. secunda, ff. de in diem addition. & cum venerit, cesseritque dies del remate, verificatur conditio, si no ay quien de mas por la cosa, & ita contractus remanet purus, & perfectus, retrahiturque ad tempus primæ sponsonis, quoties, ut prædiximus, licitatio non fuit facta, vel vltimæ licitationis quoties ea interuenit, debeturque gabella gabellario illius temporis, nempe primæ, vel vltimæ sponsonis respectiue, non vero gabellario temporis del remate, si tunc fortasse alius gabellarius diuersus aderat.

Quod si venditio statim fuit pura, & perfecta, resolouibilis tamen sub conditione, ut si intra certum diem alius meliorem conditionem attulerit, emptori auferretur, & licitanti adiceretur, ut in leg. 1. & 2. ff. de in diem addition. relique esset inempta in hac specie, si licitator desisset illo tempore statuto, gabella debetur gabellario temporis primæ venditionis pure non resoluitæ: si vero eo tempore adiecit licitator, vel licitatores adfuerint, prior venditio resoluitur, non pro ut ex nunc, sed pro ut extunc, ac si ipsa celebrata non fuisset, ac proinde gabella ex ea non debetur: hæc enim pacta legis commissoriæ, & de in diem additione resolouunt ipso iure contractum pro ut ex tunc, & rem ad potiorum statum reddunt, l. 40. tit. 5. partia. c. 1. & tradit Carol. Molin. in consuetudine Parisien. tit. 1. §. 23. n. 9. & Tiracquel. de retrat. conuentional. §. 1. gl. 7. num. 3. 4. 16. & 71. & in §. 6. gl. 2. n. 3. & 19. diximus supra quæstione.

Vltimus tamen licitator tempore adiecto interueniens, cui res addita fuerit, tenebitur gabellam solvere gabellario temporis, quo licitatio facta, & recepta fuerit: aunque el remate se haga despues, quia conditio casualis, vel suspensiva retrahitur ad tempus contractus, resoluitur vero deficiente, contractus vltimus incommutabilis remanet à sui principio, ergo eius temporis gabellario gabella debetur per supradicta.

S V M M A R I A.

1 Gabellario, cuius temporis soluenda erit gabella ex venditione alicuius rei facta partim in pecunia numerata, partim in mediocriate lucri postea acquirenti

venditor elegero, vel emptor elegerit certo quodam pretio, ut gabella quidem non debeatur gabellario tempore electionis, sed existenti tempore contractus venditionis puræ: siquidem tunc celebrata vere, & valide fuit, alias enim esset in manu venditoris dare, vel auferre gabellam illi, cui alias de iure non pertineret, aut è contra: Vnde standum est nostre legis Regiæ primæ, tit. 17. hoc libro nono, præcipienti: Que los vendedores paguen el alcanala de cada diez maravedis vno, de todo el precio porque vendieren, explicatæ ut supra in quæstionibus præcedentibus, in quibus de ipsius intellectu egimus.

4 Quod si venditio certo pretio fieret de rebus quibusdam certis simul cum seruo, vel alia re incertis, valet quidem ab initio, nec ob incertitudinem accessioni, cuiuscunque valoris sit, vitabitur principale, ut in lege si in emptione, ff. de contrahenda emptione, & ita in hac specie proculdubio debetur statim gabella gabellario existenti tempore contractus ipsius.

5 Gabella autem tritici anticipatè venditi debetur gabellario tempore contractus, cum per l. 17. tit. 11. libro 5. noua collectionis Regiæ, cautum sit: Que todas las personas que quisieren, puedan comprar pan adelantado, con tanto, que lo paguen a las personas que se lo vendieren al precio que comunmente valiere en la cabeza del lugar, donde lo comprare quinze dias antes, despues de nuestra Señora de Setiembre de cada año: no embargante, que lo ayai comprado, o concertado a menos precio: y que si sobre esto ouiere alguna dizeyencia entre los compradores, y vendedores, las iusticias conformes a lo en esta ley contenido, lo determinen lo mas breue, y sumariamente, que ser pueda, y que en otra manera no se pueda comprar el pan adelantado: cum enim venditio frumenti anticipatè venditi sit valida, & iure permessa, iuxta formam dict. l. Regiæ pretio, omnimodo certificando infra tempus ibi præscriptum, tanquam ex venditione statim pura, & perfecta debetur gabellario temporis contractus, non vero temporis traditionis, vel pretij verificandi.

6 Ex quibus idem dicendum venit in venditione aliarum mercium in genere venditarum, pretio quo tempore traditionis earum valebunt: si enim eo tempore constituto ad pretij certificationem fuerit repetum pretium vni forme, vel saltem commune, proculdubio gabella debetur gabellario temporis contractus ex supradictis: Quod si pretium certum, vel commune verificari illo tempore conueno minime possit ob maximam variationem priorum, tunc temporis existentium, sed partes nouæ conuenierint in pretio non quidem tunc currenti, sed diuerso, aliud videtur dicendum, nempe, ut ex eo gabella debeatur gabellario temporis huius nouæ conuentionis: siquidem tunc noue contrahitur valide, cum prior contractus ob defectum conditionis ad nihilum fuerit redactus: præterquam si partes in prædicto pretio conuenierint, tanquam magis communiter currente tempore conueno, vel medio inter rigorosam, & infirmam: tunc namque non tam in nouum pretium, atque diuersum à currenti conueniunt videtur de nouo, quam elegisse, ut æquum, & iustum inter currentia, atque ideo primo gabellario tempore contractus existentis gabella ex eo debetur, non vero existenti tempore, quo hoc medium pretium concorditer assumitur.

- acquirendi ex reuenditione eiusdem rei? resolu-
tur ad gabellarium existentem tempore prime
uenditionis pertinere.
2. Augmentum pretij, ut accessorium debet sequi
naturam primi principalis.
  3. Gabellario temporis uenditionis debetur gabella
supplementi iusti pretij, non uero existenti tem-
pore supplementis.
  4. Gabella emptoris rei, si tibi placuerit, qui ga-
bellario debetur, & soluenda erit?
  5. Gabellario cuius temporis debeatur gabella rei
uendita certo quodam tempore?
  6. Vbi unum propter alterum, vel duo propter
unum, utrobique unum tantum.
  7. Gabellario existenti tempore uenditionis debe-
tur gabella ex re uendita retracta, non uero exi-
stenti tempore retractus.
  8. Gabella serui fugitiui non debetur, nisi seruo
reperio fuerit ratificata uenditio tacite, vel ex-
presse, alias est nulla uenditio serui existentis in
fuga: ac per consequens gabella debetur ga-
bellario existenti tempore ratificationis pra-
dicta.
  9. Gabella an debeatur rei uendita in loco exempto
tempore nundinarum, tradita tamen in eodem
loco cessantibus, tamen nundinis, & immunitate?
& in sequentibus.
  11. Leg. 1. in versiculo: Saluo si el lugar donde
estaua la cosa uendida es lugar franco de al-
cauala, tit. 17. lib. 6. nonne collection. Reg. intel-
lectus, nempe cum omnino locus ille francus est:
secus, si ibi moderatur gabella tempore nun-
dinarum, ita quod aliquid moderatum solu-
atur.
  12. Privilegia seruarum, ut profert, quoad franqui-
tiam gabella requiritur: Que sean dados, y con-
firmados por su Magestad, y asentados en los
sus libros de lo saluado, &c.
  13. Gabella non debetur, nec soluitur ex uenditione
celebrata tempore franquicia, sub conditione
casuali, adimpleta tempore non franco.

QVÆSTIO. XCIX.

Cui gabellario soluenda sit gabella medie-
tatis lucri, quod ex re uendita re-
uendenda obuenerit in par-
tem pretij assignata.

QUæro ulterius: Vendidi rem decem in pec-
unia numerata soluendis, in super, & medie-
tate eius, quod emptor postea ex re uendita lucratus
fuerit ex reuenditione, cuius temporis gabel-
lario soluenda erit gabella dimidietatis lucri postea
acquisti ex reuenditione per emptorem facta,
an existenti tempore prime uenditionis, uel secun-
da: Et profecto gabella hæc ad gabellarium tem-
poris primæ uenditionis spectabit, ac pertinebit:
quia pactum illud in prima uenditione adiectum
loco eius pretij habetur, l. fundi partem. ff. de
contrahend. emtion. Cum igitur conditio prædicti
pacti adimpleta fuerit emptore pluris uendente,
ipsa retrotrahitur ad tempus primæ uenditionis,
tanquam casualis, ut sæpe in hac materia docui-
mus, & probatur etiam in l. sancimus, la primera.
C. de Consulibus & non spargem, libro 12. & ibi
Bartol. & Ioan. de Platea, text. etiam in l. nec emtio.
ff. de contrahend. emtion. Quod autem prædicta

conditio fuerit casualis, patet, quia potuit lucrari,
vel non, ex euentu fortunæ, & præterea constat ex
Baldo in l. in uendendis, oppositiōne 2. C. de contra-
hend. emptio.

Secundo hæc nostra principalis sententia pro-
batur, quoniam hæc medietas lucri mihi acqui-
sita ex reuenditione emptoris uirtute prædicti. pa-
cti, est exequutio prioris contractus, non uero
contractus nouus de per se, ac proinde pretium
prioris uenditionis, neque obstat, quod ad hoc,
ut pretium esse possit, deberet à principio esse
certum, non uero relictum in uoluntatem empto-
ris, prout in hoc casu uidetur, & sic quod non
ualeat huiusmodi uenditio, l. quod sæpe. ff. de con-
trahend. emtion. hoc namque tunc uerum esset,
atque procederet, quando tempore uenditionis
nullum certum pretium assignatum, aut constitu-
tum fuisset, sed uoluntati emptoris relictum: secus
uero quoties certum quodpiam pretium fuit ab
initio constitutum, & accessorie additur aliud in-
certum, argumentum l. si in emptione, in princ. ff. de
contrahend. emp.

Tertio, quia augmentum pretij, ut accessorium
debet sequi naturam primi principalis, cui addi-
tum est. Bald. in c. 1. §. si quis. Demanso de contro.
inuest. & in l. etiam C. de iure dotium, Tiraq. de
retract. lignagier §. 1. glo. 18. n. 5. & latius in reper.
l. si unquam, uerb. donat. largitur, n. 181. uerfic.
quantum ad tex. C. de reuocandis donation. Ex
quibus idem respondendum erit in eo, quod
suppletur usque ad iustum pretium, ut lætio ultra
dimidiam iusti pretij refarciatur, debetur enim
gabella, ut supra resoluimus q. 12. ¶ nunc uero
addimus, deberi gabellario temporis uenditionis,
non uero ei, qui tempore huius reuenditionis, &
supplementi facti gabellarius existerit.

Quod si uenditio celebrata fuerit sub ea con-
ditione, si res emptori placuerit, & eaque eidem pla-
ceat, proculdubio debetur gabella, dubium tamen
est, cui gabellatio debeatur, an temporis uenditionis,
uel temporis placitæ? Et quidem si ad com-
munem sententiam attendamus, quæ habet, quod
conditio potestatiua (propterea hæc) non retrotra-
hitur ad tempus contractus, debetur quidem
in hac specie, gabella gabellario temporis, quo
emptori placuerit res empta, non uero priori
gabellario: si uero tenemus contrariam opinionem:
nempe, etiam conditionem potestatiuam suspen-
dere actum, ac proinde retrotrahi ad tempus con-
tractus, gabella debetur in hoc casu gabellario
temporis contractus: ego uero teneo, quod resolu-
imus supra q. 8. n. 8. cum sequentibus.

Finge tamen, quod uenditio fuit celebrata sub
conditione illa, ut traditio rei non fiat, nisi certo
quodam tempore, ita ut emptor non debeat usque
ad illud tempus ea frui: queritur à quo tempore, &
cui gabellario gabella debeatur? Et proculdubio
respondendum est, ipsam deberi tempore uendi-
tionis, quia, ut supra q. 7. resoluimus, ex contractu
ipsum uenditionis gabella debetur, non expectata
traditione rei, uel solutione pretij: dilatio namque
traditionis rei contractum non suspendit, ex quo
ca gabella debetur, ut in l. 1. tit. 17. hoc libro 7. sed
eius exequutionem: operatur etiam dilatio tradi-
tionis, ut ipsa traditio facta non retrotrahatur, ut
per Afflic. in capite primo, & uetigalia, n. 28. qua
sunt Regalia, in cum nempe effectum, seu finem,
ut emptor non lucratur fructus inter medios,
siquidem mora regularis uenditoris, non interces-
set, cum tamen alias ipsos lucraretur, l. Julianus,
& si quid seruo ff. de alio. em. non tamen operatur
prædict.

prædict. dilatio traditionis rei ex conuentione
pactum intercedens, ut uenditio deserit esse à
principio: traditio namque postea sequuta habet
necessariam consequentiam ad suum principium,
quod fuit uenditio, & iuxta eam regulari debet.
l. 3. §. si quis cum minore, ff. de minor. non enim
hic sunt duo actus per se, sed unus, uel duo ordi-
nati, quorum posterior est exequutio prioris, ¶
& ubi unum propter alterum, uel duo propter
unum, utrobique unum tantum. l. cum seruis,
& ibi Paul. de Castr. & Ioann. de Imol. ff. de
conditio. & demonstratio. Bald. in l. quicumque,
col. 1. C. de seruis fugiti. & alios referens Carol.
Molin. in consuetudin. Parisiens. tit. 2. §. 55. glof.
1. sub n. 110.

Similiter ¶ ex re uendita retracta pro eodem
pretio debetur gabella tempore uenditionis, non
uero retractus, uel constat ex prædictis, & resolu-
imus supra aia q.

Ex ¶ uenditione tamen serui fugitiui non de-
betur gabella, nisi eo reperio, fuerit ratificata uen-
ditio eiusdem serui tacite, uel expresse, alias est
nulla uenditio serui existentis in fuga, l. in fuga
C. ad legem Flavianam de plagiar. l. quod sæpe §.
1. ff. de contrahend. emtio. ac proinde gabella ex
ea uenditione non debetur, nisi ut prædiximus, ra-
tificetur tacite, uel expresse: Ergo ratione noui
consensus in hac specie debetur gabella tem-
pore ratificationis, quæ non retrotrahitur, quia
extremum ad quod non est habile, l. quoties, ff. de
nomat. Gratius consilio 78. n. 7. uolum. 1. Debetur
ergo gabella in proposito gabellario temporis ra-
tificationis, non uero temporis uenditionis nullæ,
ex quibus gabella non debetur.

Vidi ¶ dubitari, quid si res uendatur tempore
nundinarum, quæ immunitas aliqua gabella conce-
ditur, traditio tamen rei uendita fiat in eodem lo-
co, diuerso tamen tempore, id est, extra tempus nun-
dinarum, quo nulla immunitas gabella datur, quod
tempus inspiciendum sit ad gabellam soluendam,
uel non an tempus contractus, uel traditionis? Et
tempus contractus inspiciendum esse, sicque ga-
bellam non deberi, tenet Bald. in l. 1. C. de nundin.
diximus supra cum alijs q. 28. Cum enim ex con-
tractu uenditionis, non uero ex traditione gabella
debetur, ut in d. l. 1. tit. 17. hoc libro 9. & traditio
tantum sit exequutio prioris contractus, non uero
nouus contractus, ut modo dicebamus, tempus uen-
ditionis, non traditionis inspiciendum est: quod
uerum esse censeo, ita demum si tempore uen-
ditionis erat ibi res uendita, licet tunc non tradi-
tur: ¶ Cæterum si alibi esset locus, ubi res erat
tempore uenditionis, attendendus est, præterquam
si immunitas à gabella solutione ille locus fuerit,
quia tunc locus Regalis, ubi traditio fiet, atten-
dendus est, quod si is alicuius domini particularis
fuerit, de quo Rex gabellas non exigit, soluenda
est gabella in loco Regali proximiori, iuxta dispo-
sitionem l. 5. in uers. Mas si lo que se vende. tit. 17.
hoc libro 9. cuius argumentum nostra hæc interpre-
tatio probanda uenit.

Circa ¶ cuius intellectum, & praxim interim
(dum plura infra in glossa sequenti agemus)
illud in transitu obseruandum erit, nempe dum
dicit: Saluo, si el lugar donde estaua la cosa uendida
es lugar franco de alcauala: ea in tal caso manda-
mos, que el alcauala desta uenta se pague en el lu-
gar Realengo, donde se entregare, &c. hoc debet
primo intelligi, quando locus ille immunitas est
omnino: y franco de toda alcauala, siue perpetuo,
siue temporaliter tempore nundinarum: locus

uero ubi in loco illo sunt nundinæ, & tempore
nundinarum moderatur gabella, ita ut aliquid
moderatum soluat, non tamen omnino uen-
dentes liberantur à solutione gabelle: non enim
simpliciter dici potest locus francus, & immunitas
à solutione gabellæ, ubi aliqua gabella soluitur,
licet non tota: at dicta l. 5. loquitur, quan-
do locus ubi res uendita erat tempore uenditio-
nis francus gabellæ est: & sic omnino liber, &
immunitas.

Requiritur ¶ præterea ad hoc, ut ferat profert 12
uenditoribus: aora sean para no pagar totalmente
alguna alcauala, o parte de ella solamense, que las
tales franquenzas sean dadas, y confirmadas por su
Magestad, y asentadas en sus libros de lo saluado,
&c. ut in l. 1. ad finit. 18. & in l. 4. tit. 20. hoc li. 9.
Sin. dict. l. 5. in uerbis prænotatis intelligitur,
de todas franquenzas asentadas, o no asentadas en
los dichos libros de toda alcauala, o de parte de ellas,
repugnaret l. 30. titulo decimonono, hoc libro nono.
ibi: Porque acaesce, &c. que dispone, que de las ven-
tas que se traxen, o comiençan en ferias, se pague
el alcauala en la feria, y no donde se entregare la
cosa, ni adonde se acaba la uenta, y alli se pone, como
se podrá prouar el dicho tratado, por ser dificultoso
de prouarse.

Similiter ¶ etiam ex uenditione facta in loco
franco sub conditione casuali, verificata tempore
non franco, non soluetur gabella, quia præli-
cta conditio purificata retrotrahitur ad tempus
uenditionis celebratæ, ut late iure probat Tiraq.
de retract. lignagier §. 1. glossa 10. n. 10. quadrae ef-
fectu, & supra non semel diximus: debet tamen
prædicta immunitas esse posita in libris R-gijs, de
lo saluado, ut modo dicebamus.

Quando autem, & cui gabellario debeatur ga-
bella ex datione domus, uel fundi ad centum redi-
mibilem ad rationem quatuordecim millium pro
singulis milliaribus sub nomine emphyteosis,
diximus supra loco citato.

SVM MARIA.

Gabellario cui debeatur gabella, re uendita ex
pacto reuouendendi per uiam noui contra-
ctus, & quid si conuenerit, ut uenditio futura
pro facta habeatur ex nunc, prout ex tunc?
num. 2.

QVÆSTIO C.

Cui gabellario debeatur gabella re uendi-
ta ex pacto reuouendendi per
uiam noui contractus.

Quæro ¶ denique an re uendita ex pacto re-
uouendendi, non tam per uiam noui contractus
quam noui contractus, quo casu debetur gabella, ut
resoluimus supra q. 10. n. 24. cui gabellario debe-
atur, an illi, qui erat tempore prioris contractus, uel
tempore reuenditionis? Et respondendum est, procul-
dubio, quod cum hic sit nouus contractus, debe-
bitur quidem gabella ex eo, gabellario existenti
tempore reuenditionis: ante reuenditionem nam-
que non erat contractus uenditionis, sed obligatio
uendendi in futurum, ex qua non debetur gabella,
usquequo uenditio celebratur, ut resoluimus ubi
supra.

Adco, ¶ quod etiam si promiserim uendere ea 2
condi

conditione, vt venditio futura pro facta habeatur ex nunc, prout ex tunc, & per contrarium, nihilominus gabella debebitur tempore venditionis: non enim antea re vera fuit celebrata venditio, sed promissio de vendendo, ex qua, vt prædisimus, non debetur gabella: Clausula autem illa ex nunc, prout ex tunc, & e contra est fictio translata, quæ licet inter partes operetur, non tamen tenet in præiudicium tertij, hoc est, gabellarij temporis venditionis, argum. text. in l. stipul. de dote ff. de iur. dot. Denique, quia prior contractus fuit celebratus in ordinem ad posteriorem venditionem, tanquam causam finalem futuram: sed quando ex duobus vnum fit ad finem alterius, ambo sunt illud, ad cuius finem ambo fiunt, l. illud §. fin. ff. ad legem Aquil. Bald. in l. cum dote, in fine, C. de iur. dotium: Ergo, &c.

SVMARIA.

1 Gabellario cui sit soluenda gabella in casu l. 34. tit. 9. libro 9. noue collect. Regia?

QVÆSTIO CI.

Cui gabellario sit soluenda gabella in casu l. 34. titulo 19. libro 9. nou. collect. Reg.

1 Vato etiam, cui gabellario sit soluenda gabella in casu d. l. 34. tit. 19. hoc libro 9. qua cauetur: Que quando el mercader, o mercaderias de qualquier lugar para el lugar donde viene, que no mostrando testimonio de escriuano publico, con irramento de que es cierto, y verdadero, dentro de tres dias de como para ello fuere requerido de adonde traxo aquellas cosas, y de como se pago el alcavala de ellas en el lugar donde lo sacó, si fuere de quatro mil maravedis arriba, que paguo el alcavala de aquello que traxo al arrendador, que le hizo el requerimiento: secus si res fuerit minoris valoris.

Respondemus, quod quamuis dict. l. Regia dicat: Que en el dicho caso se ha de pagar el alcavala al arrendador, que le hizo el requerimiento, sin distinguir tiempo. Pero esto se ha de entender, de conductore gabellarum illius membri, & temporis, quo mercator, vel agaso in domum suam portauit merces: & in hoc verificatur verba illa: Si el arrendador de aquel lugar donde viene, a quien pertenece la renta, &c. In conductore namque præterito, qui nunc talis non existit, petente dictas literas testimoniales, verificari minime possunt verba illa: nec etiam in eo, qui tunc temporis non erat conductor gabellarum illius membri, licet postea tempore futuro talis esset: Absurdum namque esset, quod lex ius tribueret conductori temporum, & conductio-num separatorum, & differentium, & omitteret conductorem temporis portationis, mercium: Et cum in hac specie non sit alius contractus, qui attendi possit, nisi portatio ipsa in locum, & domum portantis prædictas merces, solum hoc tempus portationis in hoc considerari, & attendi debet: Contractus siquidem considerantur respectu temporis quo celebrantur, l. Russilla Polla. de contrahen. emptio. in cuius locum succedit in nostro proposito tempus

portationis mercium: Ergo conducteri illius temporis, quo merces in locum vicinatis, & habitationis portantur, soluenda est huiusmodi gabella.

SVMARIA.

1 Gabellario cui debeatur gabella venditionis eo pretio facta, quo partes postea se conuenierint?

QVÆSTIO CII.

Cui gabellario debeatur gabella venditionis, eo pretio facta, quo partes postea se conuenierint?

1 Vato præterea, cui gabellario debeatur gabella ex venditione rei, & traditione sequenti, eo pretio celebrata, quo partes postea inter se conuenierint, si postea tempore conuenientis certi pretij adijt alius gabellarius: diuersus ab illo, qui conductor erit gabellarum illius membri tempore venditionis modi celebrata?

Respondemus, gabellam in hac specie deberi gabellario temporis, quo conuentum fuit de certo pretio: Tunc namque vere fit, atque celebratur venditio, prout ex tunc, quæ antea nulla erat ob defectum certi pretij: quod si diceremus, conditionalem esse, adhuc conditio non retrotrahitur ad tempus prioris contractus, & conuenientis, quoniam conditio potestatiua non retrotrahitur, iuxta communem sententiam, de qua supra quaestione 8.

Diuersum tamen videtur, quando pretium rei venditæ relinquatur in manibus alicuius tertij, tunc enim gabellario temporis venditionis debebitur gabella, non vero illius temporis quo tertius ille arbitratus fuerit pretium: hæc namque venditio est conditionalis, vt per Bald. in l. in venditio, & in l. fin. C. de contrahen. emptio. cum simil. & probatur in §. pretium, in ff. de emptio. & vendit. & in dict. l. fin. ibi, sub hac conditione stare venditionem: & conditio à tertio in plena, non est in potestate partium, & ita non est potestatiua, & tertio arbitrate retrotrahitur ad tempus contractus, vt sæpe, ac sæpius prædisimus: Sed nihilominus hæc sententia vera non est, sed potius contraria, vt late probauimus sup. quaest. 18. per totam.

SVMARIA.

- 1 Gabellario cui debeatur gabella venditionis facta per nuntium, vel per epistolam? resoluitur deberi gabellario existenti tempore consensu, & acceptationis alterius partis, & loci illius, vt in n. 2. unde si partes variant locum, & illuc mittendo nuntium, vel epistolam antequam emptio, & venditio conueniatur, tempus, & locus perfectionis ipsius, ac simultanei consensu partium inspicienda sunt, in n. 3.
- 4 Gabellario temporis testamenti, in quo testator præcepit heredi, vt venderet Petro talem fundum, vel rem certo quodam pretio non debetur gabella illius, sed gabellario existenti tempore, quo Petrus acceptat huiusmodi legatum, & venditionem.

QVÆSTIO CIII.

Cui gabellario debeatur gabella ex venditione facta per nuntium, vel per epistolam?

1 Vato tandem pro complemento huius rubricæ, cui gabellario debeatur gabella ex venditione facta per nuntium, vel per epistolam, quæ per proculdubio valida est, l. 1. §. fin. ff. de contrah. emptio. vtriusque temporis consensu mittentis nuntium, vel epistolam: an vero temporis consensu, & acceptationis alterius partis? Respondeo, proculdubio inspicendum esse tempus acceptationis, quia hæc perficit contractum, Bald. in l. multum, col. fin. n. 11. versic. sed hæc quæro. C. si quis alter, vel sibi, & Felin. in c. primum, n. 23. versic. sed aduers. de sponsal. conclusio namque contractus est ipse contractus, l. si voluntate, & ibi Bald. C. de rescind. tunc enim contractus emptio- & venditionis perficitur, simul atque de pretio conuenitur inter partes, & non antea, vt in princip. in ff. de emptio. & vendit. cum similibus: Debetur igitur gabella huius contractus, de quo hic nunc agimus, gabellario illius membri, qui tempore consensu, & acceptationis alterius partis erat talis gabellarius, non vero gabellario temporis primi contrahentis consensu, hoc est, quo missus fuit nuntius, vel epistola ad contrahendum: quia tunc nulla venditio celebrata est, quousque altera pars consentiat.

2 Idem tamen probandum venit respectu gabellario- rum diuersorum locorum, scilicet, vt in præmissa venditione per nuntium, vel per epistolam, eo loco celebrata esse intelligatur venditio, in quo vtriusque partis consensu, & voluntas coniungitur per medium organum nuntij, aut epistolæ: non enim inspicitur locus à quo nuntius, vel epistola dirigitur, atque mittitur, sed locus in quo essentialiter per vniocem consensum perficitur, vt optime tradit Bald. vbi supra, quem ibi sequitur Salicet. n. 17. & ibi eius additio plures allegat: Itaque, si ego missi ad te nuntium, vel epistolam, & tu cum audisses, consentis venditioni, ibi intelligitur facta venditio vbi eras: quod si e contrario tu miseris ad me illum nuntium, aut epistolam, vt emeris, & ego cum audiero, emptio- ni consentierim, in hac ciuitate intelligitur esse facta venditio, quia in ea vtriusque partis consensu perfecta est: Ita recte considerauit Lassart. de decim. vend. c. 4. n. 23.

3 Quibus tamen addendum censui tertium casum: nempe, cum is, ad quem mittitur nuntius, vel epistola pro contractu emtionis, & venditionis celebrando, non statim simul cum voluntate alterius mittentis concurrat, sed differat in aliquo, nempe in pretio, vel alius conditionibus contractus, quo circa, cum contrahentes variant in modo contrahendi, hoc, illuc, iterum, atque iterum mittendo nuntium, vel epistolam, & tandem aliquo interuallo temporis in his transacto, partes in omnibus simul conueniunt eo tempore, quo alius conductor gabellarum existit: In hac specie eisdem rationibus prædictis resoluo, illi gabellario soluendam esse gabellam huius contractus, qui tunc temporis talis erat, quo omnino venditio simultaneo consensu partium perfecta, & absoluta fuit, non vero anteriori, quia interim, quo de

venditione agitur, atque disceptatur, non est venditio, sed tractatus de vendendo: idcirco, quousque, simul partes conueniant, atque vere venditionem celebrent, & consumment saltem verbis, gabella non debetur: tuncque debetur gabellario illius temporis, & loci, (non vero anterioris temporis) quo vere perfecta, nec celebrata erat venditio: cum enim ad perfectionem alicuius contractus duo requiruntur, ex vltimo dicitur perfici ac consummari, liquoris cum materia, C. de rei vend.

Hinc tamen etiam, vt si testator præcipiat heredi, vt vendat Petro talem fundum, vel rem hereditatis suæ centum, aliove pretio, non debetur gabella gabellario temporis testamenti, sed illius temporis, quo Petrus acceptat legatum, & venditionem: tunc enim efficitur, atque venditio celebratur, antea vero erat solum legatum, quia sine mutuo consensu partium venditio non efficitur, vt prædisimus.

SVMARIA.

- 1 Gabella rerum mobilium, & semouentium, cuius loci gabellario soluenda sit? disponit l. 5. tit. 17. lib. 9. noue collectio. Reg. cuius l. decisio quinque conclusionibus sumatur, n. 2. 3. 4. 5. & 6.
- 7 L. 5. dict. tit. 17. generaliter obseruanda erit, si daretur casus, in quo sine fraude aliqui traditio rei alibi fieret.
- 8 Gabella nulla debetur, vbi locus in quo res erat, & vendita est, esse immunitus, & francus à gabella solutione, quamuis res illa ibi in loco tributario traderetur, nisi aliud nuncupatim declaratur in privilegio loci, cuius forma erit obseruanda, debet tamen huiusmodi privilegium esse positum in libris Regis de los saluados, &c. vt in n. 9.
- 10 Gabellarij rei existens tempore contractus in vno loco, & in alio venditio ipsa celebratur, & traditio fit in loco contractus, debetur illic gabella prædicta, hoc est, in loco contractus, nisi locus contractus in quo res non erat tempore venditionis, & in pacto postea traditio fit, esse francus, & immunitus à solutione gabellæ, quia tunc non gaudet illa immunitate venditor, sed gabellam soluet eo loci, vbi res erat tempore venditionis vt in n. 1. & 12. vbi agitur de intellectu l. 4. tit. 20. lib. 9. noue collect. Reg.
- 13 Gabellarij vendita in vno loco, existens in alio tempore venditionis, licet statim debeatur, non expectata ipsius traditione: at tamen ne propter venditorum fraudes, gabellarij damnum aliquod ratione loci patiantur, in pendenti erit gabellæ solutio, donec rei vendita traditio fiat, quæ si in loco contractus facta fuerit, illius loci gabellarij ius gabellæ acquiratur, si vero traditio fiat, vbi res erat tempore contractus, ibidem gabella soluenda erit, gabellario temporis venditionis, non vero temporis traditionis, vt in n. 14. licet tunc quinque dies à lege Regia assignati ad manifestationem venditionis, & permutationis, & solutionis gabellæ, non currant ante rei traditionem, quia nescitur gabellarij, cui solui debeat, vt in n. 15. & 16.
- 17 Gabella rei mobilis, vel se mouentis existens in vno loco, vendita tamen in alio, & traditio in loco quo res ipsa existebat, ibi debetur, quæ traditio dupliciter ibi fieri potest, aut ex conueniente ab initio, & in ipso contractu apposita, aut ex